

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 638
van **SOFIE JOOSEN**
datum: 13 mei 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Bescherming broedplekken op landbouwgrond - Maatregelen

In een recent besluit kondigde de minister een subsidie aan voor landbouwers die broedplekken van een aantal op akker- en weilanden broedende vogelsoorten ontzien. Het gaat om de volgende soorten:

- bruine kiekendief (*circus aeruginosus*);
- grauwe kiekendief (*circus pygargus*);
- kwartelkoning (*crex crex*);
- velduil (*asio flammeus*);
- grauwe gors (*miliaria calandra*).

De kievit (*vanellus vanellus*) ontbreekt in deze lijst, nochtans een erg bekende weidebroeder, die in mei 2020 nog uit een studie van Natuurpunt en de provincie Vlaams-Brabant als een van de meest getroffen soorten weidebroeders naar voren kwam.

Landbouwers die een beroep wensen te doen op deze premie, doen dat vrijwillig. Het vereist een zekere inspanning van hun kant, want de premie dient te worden aangevraagd én de melding door waarneming ter plaatse gehomologeerd door een ANB-controleur (ANB: Agentschap voor Natuur en Bos). Uiteraard logische stappen om misbruik te voorkomen. Evenwel rijst de vraag of bereidwillige landbouwers niet ontmoedigd worden: de vergoeding bedraagt exact de referentieopbrengst in de regio. Eventuele nadelen van het ontzien van de nesten, zoals de dubbele inzet van materiaal en personeel voor het later inhalen van het weideonderhoud in deze percelen, wordt op die manier niet gecompenseerd.

In de communicatie werden ook burgers aangemoedigd landbouwers op de hoogte te brengen van nestwaarnemingen op hun percelen. Gezien de soms erg verspreide eigendomssituatie van landbouwpercelen en het ontbreken van vrij consulteerbare contactgegevens lijkt dit een moeilijke opdracht voor de toevallige passant.

1. Op basis waarvan werd de afbakening van de beschermingsmaatregelen tot bovenvermelde soorten gekozen?
2. Op basis waarvan werd de compensatieberekening gekozen? Is de minister van oordeel dat ze toereikend is om landbouwers aan te moedigen broedplaatsen op hun akker of weide gericht te ontzien?
3. Op welke manier kan een particulier op een vlotte manier een melding van broedplaatsen van kwetsbare weidevogels bij de betrokken landbouwer bezorgen? Kan dit via ANB of de lokale overheid?

ANTWOORD

op vraag nr. 638 van 13 mei 2020

van **SOFIE JOOSEN**

1. Het idee van het instrument nestbescherming werd voorgesteld als actie in de soortenbeschermingsprogramma's voor grauwe kiekendief en kwartelkoning die in 2015 werden vastgesteld. Deze soortenbeschermingsprogramma's beogen bij te dragen aan het bereiken van de Gewestelijke Instandhoudingsdoelstellingen (G-IHD, vastgesteld door de Vlaamse regering in 2010) voor beide soorten. Beide soorten zijn niet-jaarlijkse broedvogels in Vlaanderen terwijl de G-IHD voor grauwe kiekendief een vaste populatie van 15 broedparen vooropstelt en voor kwartelkoning 100. Om deze doelen ooit te kunnen bereiken is het van belang om een eigen Vlaamse broedpopulatie op te bouwen.

Om een eigen populatie op te bouwen, dient het broedsucces van voorkomende broedgevallen gemaximaliseerd. Jonge vogels keren namelijk in eerste instantie terug naar hun geboorteplek om er zich voort te planten, waarbij dan ook individuen van elders zich kunnen aansluiten. Zolang er geen jongen geboren worden in Vlaanderen is er van een duurzame populatie-opbouw geen sprake. Kortom, voor deze soorten telt ieder nest, ieder jong, in functie van de beoogde doelpopulatie. Gezien nesten van beide soorten ook in landbouwteelten kunnen voorkomen, is het belangrijk om het broedsucces ook in het landbouwgebied te kunnen optimaliseren en garanderen. Bij normale landbouwwerkzaamheden bestaat bij deze soorten een hoog risico dat nesten worden vernield of jongen gedood, vandaar dat het belangrijk is om deze actief te gaan beschermen.

Een aantal andere in Vlaanderen sterk bedreigde broedvogels met hoge affiniteit met het landbouwlandschap en die een gelijkaardige problematiek kent ten aanzien van het nestrisico in landbouwteelten, werd toegevoegd aan de lijst met subsidiabele soorten. Op deze manier kon ook voor deze soorten nestbescherming ondersteund worden zonder dat daarvoor eerst de procedure voor de opmaak van een soortenbeschermingsprogramma dient doorlopen te worden.

- voor de bruine kiekendief (waarvoor ondertussen ook een soortenbeschermingsprogramma is vastgesteld in 2018) gaat het eveneens om het helpen realiseren van de G-IHD (135 broedparen); met een 100-tal broedparen in Vlaanderen is dit de 'algemeenste' broedvogel van de lijst.
 - de velduil is, net als de eerder genoemde soorten, opgenomen op de Bijlage 1 van de Vogelrichtlijn, de op Europese schaal sterk bedreigde broedvogels. De soort was bij de opstelling van de G-IHD een dermate schaarse en onregelmatige broedvogel dat er geen instandhoudingsdoelen voor werden vastgesteld in Vlaanderen. Met deze maatregel willen we desondanks een Vlaamse populatie ondersteunen.
 - de grauwe gors is niet opgenomen op de Bijlage 1 van de Vogelrichtlijn maar staat als broedvogel op het randje van uitsterven in Vlaanderen. Met behulp van onder andere deze subsidie wordt gepoogd de overlevingskansen van de laatste populaties te verhogen.
2. De subsidie houdt in dat de overheid een vergoeding geeft aan landbouwers. Daarbij werd er over gewaakt dat ze niet als verdoken staatssteun kan beschouwd worden. Dit teneinde de landbouwer, die ter goeder trouw en vrijwillig van deze subsidie gebruik maakt, niet in de problemen te brengen. Daarom wordt deze subsidie duidelijk gekaderd binnen de 'de minimis'-steun. De compensatie dekt de gederfde oogstopbrengst, en bedraagt minstens 50€.

Deze subsidie is gericht op erg zeldzame broedvogels, waarvan het broedsucces valt of staat met de bereidwillige medewerking van de landbouwer. Het feit dat een landbouwer fier is op de aanwezigheid van een nest van een unieke soort, en het feit dat hij op deze manier bewust een bijdrage kan leveren aan het natuurbehoud, is doorslaggevend, niet het financiële aspect (al is een billijke vergoeding niet meer dan fair). Weliswaar zijn er doorgaans vogelkenners nodig om landbouwers attent te maken op de aanwezigheid van de soort, de mogelijkheden om het nest te sparen en vaak ook hen te begeleiden bij de subsidie-aanvraag

3. Een particulier kan steeds een melding doen bij het ANB wanneer hij broedplaatsen van kwetsbare soorten heeft aangetroffen. Het ANB beschikt momenteel enkel voor de genoemde soorten over een instrument voor nestbescherming en kan daarom niet voor elke soort en overal een gepast gevolg geven aan dergelijke melding.

Desgevallend kan het ANB de melding verder doorsturen naar inventarisatiewerkgroepen die in bepaalde regio's actief zijn of naar de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), die met de beheerovereenkomsten wel over een instrument beschikt dat ruimer inzetbaar is (akkervogels, weidevogels).